

Oyun

SÜNNET PARTİSİ

(Dursun Akçam'ın aynı adlı öyküsünden Alper Akçam tarafından oyunlaştırılmıştır)

Oyun tek perdeliktir.

Oyuncular: Şahvelet bey, Suzan hanım, hizmetçi Tamara, Serap hanım, Hazan hanım, Sururi bey, Şemsi bey, adı olmayan, konuşmaya doğaçlama katılabilecek bir başka seçkin çift, Ana, kardeş Hasan, Teyze Halime, üç dört kadın ve erkek gecekondulu insanı, kucaklarda kundaklı bebekler.

Dekor: Abartılı bir gösterişle düzenlenmiş bir salon köşesi... Postmodern bir resim, oyaly boyalı koltuk ve kanepeler. Sahnenin sol duvarında bir pencere resmi...

Panolarda modern ev görüntüleri...

Şahvelet sahnede sabırsızca dolaşmakta, kravatını, ceket ceplerini çekiştirmektedir. Gözü de saatindedir...

Şahvelet: "Suzaaan! Neredesin hayatım..."

Berber önlüğüyle Tamara çıkagelir.

Tamara: "Suzan hamfendinin işi az sonra bitecek efendim."

Şahvelet: "Tamam Tamara hanım. Zamanımızın azaldığını iletin lütfen kendilerine."

Tamara: "Peki beyefendi..."

Tamara telaşla geri gider.

Şahvelet karşıya, salondaki izleyenlere bakarak ve kabararak dolaşmakta, kendi kendine konuşmaktadır.

“Eeee... Şahvelet... Görüyorsun ki, nereden nereye geldin. Kuaförler, aşçılar, hizmetçiler evine kadar geliyor. Dün Kerem Ağa’ya hizmetkârlık ediyordun köyde. Garsonluk yaptın okurken...

Çalıştın, çabaladın, okudun... Suzan hanımla tanışmış olman, sonra onun yakınlarının yardımıyla kazandığın burs, Amerika’da doktora... İktidar olanakları.

Uyanık olmalısın ama oğlum. Bugüne kadar olduğu gibi, bugünden sanra da rüzgârı iyi kontrol et. Kimin güçlenmekte olduğunu iyi sez ki, yükselmeyi de sürdürüresin... Anan baban, yakınların gecekondularda oturup şehirli olduklar. Senden başkaları da gelip çıktı buralara. Ama hiçbirisi senin ulaştığın şöhrete, görkeme ulaşamadı.”

Sahne dolaşmaktadır bir yandan...

Arkadan kırılarak Suzan hanım girer sahneye.

“Şahvelet... Hayatım...”

Şahvelet sıyrılır dalgınlığından,

Şahvelet: “Aman Suzancığım. Şahane olmuşsun billahi. Yine çatlatacaksın Hazan hanımı.”

Suzan: “Serap’ı da unutma. Hasetinden ölüp gidecek.”

O da kocasını süzer tepeden tırnağa.

Suzan: “Sen de iki dirhem bir çekirdek olmuşsun Şahvelet bey...”

Şahvelet: “Şimdilik ikimiz de hazırız. Bakalım sonrası ne olacak.”

Suzan: “Vallahi senin kadar akıllı adam az bulunur Şahvelet. Konukları ayırmakla, ayrı saatlerde çağırmakla ne büyük bir zekâ parıltısı gösterdin. Rezil ederdi senin akrabaların, yakınların bizi. Önce toplumsal konumumuza en yakın olan kesimle, seçkin insanlarla birlikte olacağız. Sonra senin yakınlarını savacağız. Akşama da politikada birlikte olmayı düşündüğün birkaç saygın ad...”

Şahvelet: “Sen de benden hiç aşağı kalmazsın karıcığım. Geçen gün apansız bastıran, dingonun evine girer gibi kapıya dayanan annemi içerdeki odaya götürmen, çaya konuğun olmuş Hazan hanıma da eski hizmetçimizdi diye açıklama yapman yok mu... İlahi...”

Suzan: “Elbette bir çözüm bulmalıydım. Senin annendir diye tanıtısam yerin dibine girerdik sosyete.”

Şahvelet: “Tümden silip atmak zor insanları Suzancığım... Sonra yarın politikaya girmek gibi bir niyetimiz varsa... Onlar benim oy potansiyelim, geleceğim aynı zamanda. Biliyorsun ki, baban da hep teşvik ediyor... Onun olanakları olmasa ne benim ne de evimizin durumu böyle olmazdı biliyorsun. Benim tabanım da köylülerim, akrabalarım büyük oranda. Bunları düşünmek zorundayım.”

Böbürlenerek sahnenin önüne kadar gelir.

Şahvelet: “Ayrıca şu an birlikte olmayı düşündüğüm politik kişileri diğer iki grupta da karşılaştırmayarak kendime geniş bir hareket olanağı sağlamış oluyorum. Bakarsın başka bir siyasal parti yelkenlerini şişirir politikada. Bir manevra yapmamız gerekir. Öyle değil mi?”

Suzan hanım aynaya doğru yaklaşıp giyindiklerini kontrol etmektedir.

Ayanın yanındaki perçereye takılır gözü.

Suzan: “Olamaz, olamaz böyle bir şey Şahvelet...”

Şahvelet: “Ne olamaz Suzancığım, nedir?”

Suzan çığlık atmaktadır:

Suzan: “Çıfıtlar bastı, yetiş.”

Şahvelet de pencereye yaklaşır:

Şahvelet: “Kimdir bu çıfıtlar?”

Suzan: "Hanım annen, bey kardeşlerin (Hanım ve bey sözcüklerini üzerlerine basarak, vurgulayarak söylemektedir) ünlü hemşerilerin şeref verecekler sünnet partimize!"

Şahvelet perdeyi iyice açıp bakar...

Şahvelet: "Hay Allah belanızı versin."

Dehşet içinde geri döner.

Şahvelet: "Biz bunlara davetiye yazdık ama saatini de yazdık"

Suzan: "Ben sana demedim mi Şahvelet, demedim mi, sokma bu çapulcuları işin içine. Rezil olduk, rezil olduk insanlara... Senin bu polmitika hevesin, köy kokulu yakınlarından bir türlü kopamayışın... Ah ah..."

Şahvelet odanın içinde sinirli sinirli dolaşmaktadır.

Suzan: "Enseni kaşıyıp durma Şahvelet. Bunları almam içeriye... Hazan hanım şimdi damlar nerede var nerede yok... Ardından ötekiler... Ayıkla pirincin taşını."

Şahvelet'in çaresizliği, çözümsüzlüğü daha da artmıştır.

Suzan: "Neredeyse kapıya dayanacaklar Şahvelet. Baksana merdivendeki seslere. Asansöre binmeyi bile beceremiyorlar. Düşünmenin zamanı değil. Asıl konuklarımızın gelmesine beş on dakika var şurada. Geri çevir bu gelenleri."

Şahvelet: "Benim çalışma odasına alsak?.."

Suzan: "Olmaz Şahvelet. Hazan hanımı bilirsin, yeni aldığımız mobilyalardan haberi var. Söyledim bir kere. Dolaşıp her yeri görmeden edemez."

Şahvelet: "Kilitleriz kapıyı, göstermeyiz içerisini. Odam dağınık, çalışıyorum, kusura bakmayın derim."

Suzan: "Tiyatro oynamayalım Şahvelet. İki saat bu insanlar kilitli kapı arkasında bekler mi hiç? Baksana (eliyle pencereye işaret eder)... Çocukları var kucaklarında. Karasinekler gibi. Onların çışı gelmez mi? Bağırılmazlar mı?"

Zil çalar...

Suzan: "Ne halin varsa gör." Sırtını dönüp hışımla sahnenin ortasından (perde arası) çıkıp gider.

Tamara girer.

Tamara: "Kapı çalıyor efendim. Alayım mı gelenleri, siz mi karşılıyorsunuz?"

Tartışmaları duymuş olmalıdır.

Şahvelet: "Sakın sesini çıkarma. Açma kapıyı. Belki zili çalıp çalıp giderler."

Zil sesleri aralıksız sürmekte, arada bir kapı vurulmaktadır.

Şahvelet çırpınmaktadır. Bu arada dakikalar geçmekte, kapının önünden yüksek sesle konuşmalar evin içine kadar gelmektedir.

"Evde kimse yok galiba"

"Olmaz olur mu canım, hem sünnet partisi yap, hem çık git, olacak iş mi kardaş"

"Biri helada, biri banyoda belki. Çocuk da sünnetli."

"Köy evi değil ki bacaya çıkıp camı çalsak, ya da buharıdan bağırırsak"

"Ya hele bir bağrışmayın... İçerde ses yok mu?"

Arada çocuk ağlamaları gelmektedir.

Şahvelet: "Konukomşuya da rezil edecekler beni."

Hızla perdenin (sol) yanından kapıya doğru gider.

Sahneye allı güllü elbiseler, kucaklarında kundaklarla kadınlar, ellerinde armağan paketleriyle erkekler doluşur.

Ana: "Evdeymişler... Nereye gidecekler sünnetli çocuğu bırakıp da... Ben demedim mi."

Şahvelet'i sarılıp öper:

Ana: "Gözün aydın olsun oğlum. Düğününü de görürüz İnşallah Soykan'ımızın."

Sesler art arda yükselir.

“Hayırlı, uğurlu olsun.”

“Kılıcı keskin, atı yüğrük olsun.”

“Ömrü uzun, ipliği mavi olsun.”

“Kem gözler kör olsun.”

“Kırk bir kere Maşallah!”

Şahvelet ellerini kaldırarak susturur kalabalığı.

Şahvelet: “Yeter yeter, bağırmayın.”

Ana: “Haydin davranın... Soykanımızı görelim, gözlerinden öpelim.”

Şahvelet: “Fakat çok erken geldiniz.”

Ana: “O da söz mü oğul? Böyle bir günde hiç geç kalınır mı?”

Kardeşi Hasan: “Ağbi herkes işini gücünü bırakıp da geldi... Şahvelet beyi mahcup etmeyelin dediler.”

Kalabalıktan sesler:

“Ne demek!”

“Şahvelet bey bizim yüz akımızdır.”

“Soykan bizim çocuğumuz. Nazı tuzu olur mu böyle işin.”

Şahvelet kardeşi Hasan'ı bir kenara çekip sinirli sinirli söylenir.

Şahvelet: “Sana kim söyledi ki, fabrikadaki işini bırak da git gecekondular mahallelerinden adam topla?”

Hasan: “Ağbi sen ne diyorsun? Davetiyeleri toptan siz yollamadınız mı bana? On gündür Aktepe benim Ufuktepe senin gezip duruyorum... Canım çıktı vallahi.”

Kalabalık da iki kardeşin tartışmasına kulak vermeye, söz katmaya başlamıştır.

“İşten izin alıp da geldim. Bu ne demek şimdi?”

“Çamaşırı yarıda bırakıp da geldim anam...”

“Çocuğum hasta yatıyor; öylece bırakıp da geldim Şahvelet bey çağırılmış diye.”

Sorunun yoksullukları, bir şeyler yiyip içmeye gelmiş kalabalık oluşturdukları kanısından kaynaklanmış olabileceğini düşünür birileri. Armağan paketleri uzatılmaya başlanır Şahvelet’e doğru.

“Aha bak, sanma ki eli boş geldik.”

“Azımızı çoğa sayın bey...”

“Eli boş geldik diye mi bu surat?”

“Azımızı çoğa say.”

“Çam sakızı, çoban armağanı...”

Şahvelet: “Sizden hediye isteyen mi var kardeşim?”

Kardeşi Hasan cebine davranıp bir kese çıkarır.

Hasan: “Burada da dört altın var ağbi. Para topladık aramızda. Kâğıtta para verenlerin adları yazılı...”

Ana: “Bunları Şahvelet’e değil, Soykan’a vereceğiz. Nerede torunum?”

Şahvelet yıkılmıştır: “Odasında.”

Kalabalık arkaya doğru yönelince Şahvelet toparlanır.

Şahvelet: “Durun, girmeyin. Berbat edeceksiniz.”

Kardeşi Hasan anlamıştır istenilmediklerini.

Hasan: “Dönün komşular, çıkıp gidelim buradan.”

Ana tereddüt içinde gitmeye davranan kalabalığın önüne geçer.

Ana: “Yanlış anlamayın canım. Gelinim biraz titizdir de...”

Kadınlar kendi aralarında söylenir:

“Allıklı yosma!”

“Boyalı çakal!”

“Şıllık!”

Şahvelet öfkeden köpürmektedir. Hasan’a söylenmektedir..

Şahvelet: “Suç sende, bu kargaşa hep senin yüzünden! Ben davetiye yolladım ama geleceğiniz saati de yazdım. Dingonun ahırını mı sandınız bu partiyi?”

Suzan: “Bu saatte başka konuklar bekliyorduk açıkçası. Sosyeteden insanlar. Seçkin kişiler.”

Suzan da arkadan girip kalabalığın önüne geçmiştir.

Suzan: “Aralarında memleket büyükleri, işadamları üniversite hocaları var...”

Şahvelet’in teyzesi Halime elini belini koyup çıkar Suzan’ın karşısına.

Halime: “Dedirtme bana şimdi... Senin sosyete de, büyük adamlarına da...”

Hasan: “Sen sus Halime teyze!” Cebinden davetiyesini çıkarıp Şahvelet’e uzatır.

Hasan: “İşte burada 14-16 arası diye yazmıyor mu?”

Şahvelet kendisine uzatılan davetiyeyi alır. Dikkatle bakar. Başını iki yana cık cık eder sallar.

Şahvelet: “Hay Allah kahretsin. Nasıl da dalgınlığıma gelmiş...”

Kalabalığa döner.

Şahvelet: “Hepsinde aynı saat mi yazılı?”

Ana: “Ben saatten falan anlamam!”

Kalabalık homurdanmaktadır.

“Benim babam mı saatle oturmuş, saatle kalkmış?”

“Biz herkesin babasını da biliriz.”

“Sosyeteymiş, saatmiş, bilmem neymiş...”

“Ola az mı ahor süpürdün sen?”

“Senin deden ateşe düşmüş dana bağıını, kıl örkeni mumbar diye kemirmişti. Köyde bilmeyen mi var?”

“Bir adam aslını bilmezse...”

Kalabalıktan biri davetiyeyi Şahvelet’e uzatır: “Benim davetiyede de 20-22 yazılı. Hasan’a sordum, seninki yanlış dedi.”

Çalan kapı zili ile kalabalık susar...

Suzan hanım telaşla kapıya koşacakken durur.

Şahvelet kalabalığı arkaya doğru sürüklemeye çalışır.

Şahvelet: “Haydi lütfen içeri giriyorsunuz. Banyoya. Çabuk olun ne olur...”

Suzan: “Habersiz çıkmayacaksınız. Çocuklarınızı da ağlatmayın.”

Kalabalık neye uğradığını anlamadan apar topar doluşmuştur banyoya.

Şahvelet elinde bir anahtarla döner.

Şahvelet: “Ne olur ne olmaz. Üzerlerine kapıyı kilitledim”

Suzan hanım koşarak içeri gider.

Suzan: “Sen kapıyı aç. Ben müzik setini açıp geliyorum.”

Vivaldi’nin “Dört mevsim” adlı keman konçertosu çalmaya başlar.

Şahvelet önde, konuklar arkada içeri girerler.

Hazan hanım: “Bu koku da nedir ayol. Ağır bir koku var.”

Şahvelet’le Suzan birbirlerine bakarlar.

Suzan: “Şey... Kusura bakmayın lütfen. Şahvelet’in bu politika merakı... Az önce seçmenleri buradaydı. Vazgeçiremiyorum bir türlü... Sonra da...”

Şemsi bey: “Şahvelet ne hırslı adamsın kardeşim. Gecekonduları Çankaya’ya taşıdın hırsınla...”

Hazan hanım: “Boş verin böyle şeyleri. Onlar zorunlu değil mi oy vermeye? Bu kadar yüz vermeyin... Evinize sokup riskleri göze alıyorsunuz. Maazalah, ya çocuğunuz hastalık kaparsa?”

Serap hanım: “Suzancığım da Şahvelet beyin politika hevesi ve merakı yüzünden bunlara katlanmak zorunda.” Hazan’a göz kırpmaktadır arada.

Suzan: “Ah, buyurun, oturun lütfen. Ayakta kaldınız.”

Şahvelet: “İnanın çok baskı var üzerimde. Benim hevesimden çok ülkemizin içinde bulunduğu karmaşa. İş bilen insanların azlığı... Birilerinin bu gruplara önderlik etmesi gerek. Onlara kendi dilleriyle konuşmalısınız ki başarılı olabilesiniz. Biraz onlardan biriymiş gibi davranmak, bir ikisinin evine gitmek, birilerinin evinize girip biraz ortalığı kokutmasına tahammül etmek... Biraz da inançlarını kaşımak; en önemlisi de bu sanırım... Siz yapmazsanız başkaları ortaya çıkıyor sonra.

Soygunmuş, sömürüymüş, işsizlikmiş, bunları öne sürüp kullanıyorlar. Adalet beklemeye, eşitlik istemeye kalkıyorlar.”

Sururi bey: “Bana uymaz Şemsi kardeşim. Ne Şamın şekeri ne Arabın yüzü.”

Şemsi bey: “Haklısınız Sururi bey... Ben de aynı kanıdayım. Ayağı çarıklıdan uzak duracaksınız. Otursunlar oturdukları yerde. Çiftini çubuğunu bırakan, yallah kentlere! Tarım ülkesiyiz, buğday satın alırsınız yabancı ülkelere.”

Sururi bey: “Bu millet tembel kardeşim, tembel! Alacaksın kırbağı eline. Çalışan kerata diyeceksin. Neymiş bir de yasalar çıkarmışlar. Bu 27 Mayıs’ın hatırasıdır bize... Yok sigorta olmalıymış, sendika olmalıymış. Üretici örgütlenip emeğini aracıya tefeciye yedirmemeliymiş...”

Şemsi bey: “Hele o kooperatifler, sendikalar yok mu? İnsanları tembelleğe, anarşiye sürüklüyorlar. Adamlar patrona, tüccara kafa tutuyorlar utanmadan.”

Sururi bey: “Demokrasi insan olanların rejimidir, eşeklere demokrasi, sendika filan olmaz anladın mı?”

Şahvelet: “Bakın, bütün bu dedikleriniz doğru olabilir ama bu tavırlarınızla sosyal gelişmelere engel olamazsınız. Amerika’da doktora yaparken tanıştığımız orali bir dostum var. Belki biraz da gizli servislerle filan ilişkili birisi... Çok açıklamaz. Geçenlerde bana uğramıştı. Bu akşam da (yutkunup susar, ayrı bir parti konuğu olacağını bilmeleri işine gelmemektedir)... Onunla konuştuk. Diyor ki, ülkenizdeki bazı gelişmelerin, kalkışmaların önüne geçmek için mediatik kurumlarınızı örgütlemelisiniz diyor. Anlayamadım. Halkı yatıştırarak ve politikaya bağlayacak olan böyle inanç kurumlarıymış. Oradaki üniversitelerde araştırmalar yapıyormuş bizim ülkeyle ilgili... Bayağı da yol almışlar. Yakında sizin ülkenizde bu sigorta, sendika, sömürü gibi şeyler konuşulmayacak. Başka sorunlar öne çıkacak diyor. Valla adamlar bizi bizden iyi biliyorlar.”

Hazan hanım: “Ben böyle karışık işlerden anlamam kardeşim. Bence her şeyin başı eğitim. Bu insanlara doğa sevgisi verilmiş olsaydı, o güzelim dağları, yaylaları, çimeni, çiçeği, kır havasını bırakıp buraya gelirler miydi?”

Suzan hanım: “Şahvelet beni biraz da böyle kandırıyor doğrusu... Memleketinin kırlarını, ormanlarını öve öve bitiremez. Politikada belli bir yere geldikten sonra kocaman bir çiftlik yaptıracağım memlekette diyor... Ben de bu sözlere kanıp arada bir gelip gidenlerin saçtığı bu kokulara dayanmak zorunda kalıyorum şekerim. Kararsızım doğrusu. Politikaya girmesine bir şey demiyorum da, memleketindeki çiftlik yerine Bozcaada’da bir bağ evi daha güzel olur gibi geliyor.”

Sururi bey: “Memleketimizin her yeri güzel, her yerin başka bir doğal çekiciliği var ama insanımız insan değil. Turistleri dağa kaldırıyorlar...”

Müzik susar. Suzan hanım içeri doğru yürür.

Suzan hanım: “Bir Mozart koyayım diyorum.”

Sururi beyin önce geçirtisi duyulur: “Zeki de olabilir Suzan hanım. Hatta hareketli bir pop... Yemek biraz ağırlık yaptı.”

Bir çocuk ağlaması duyulur önce. Sonra bir bebek sesi...

Konuklar birbirine bakar.

Kapı vurulma sesleri başlar.

“Kapıyı açın.”

Ana'nın sesi: “Şahvelet aç kapıyı. Patladık burada.”

Yüksek sesle bağırımlar başlar...

“Bırakın bizi, işe gideceğim ben.”

“Helaya kilitledi adam bizi...”

Şahvelet kafasını ellerinin arasına alıp içeri doğru yürür.

Konuklar ayağa kalkmıştır.

Banyonun kapısı açılmış, kalabalık salona, konukların arasına dalmıştır.

Suzan ve Serap hanımlar burunlarını tutmaktadırlar. Dışarı çıkanlar kibar konukları ite kaka dış kapıya doğru yürürken perde kapanır.